

Ender görülen bir vak'a

Myiasis Gingivae

Doç. Dr. Turan CENGİZ (*) — Dr. Bora Altinel ATAMAN (**)

GENEL BİLGİLER :

Myiasis, canlı omurgalıların, bu arada insanların ölü ya da canlı dokularının veya vücut sıvılarının Dipteros larvalarınca, belirli bir devre içinde istilâya uğramalı halidir.

Myiasis hayvanlarda çoğu kez öldürücü dolayısıyla evcil hayvanlarda ekonomik kayıplara yol açabilen ölçümde önemli bir hastalıktır. İnsanlarda hayatı tehdit etmesi nadir ise de ağrılı, bazan ciddi olabilen ve çoğu kez atipik patolojik olaylara neden olabilmektedir (6).

Myiasis etkeni, Diptera ordo (takım) sunun Nematocera ve Brachycera subordo (alt takım)larının 12 familyasına ait 200'e yakın sinek cinsidir (5, 6).

Her cinsin yerleşmeyi tercih ettiği dokular veya organlar değişiktir. Bazıları sağlıklı dokuları seçerken, bazıları yaralanmış veya nekrotize dokuları seçerler.

(*) E. Ü. Diş Diş Hekimliği Fakültesi Diş Hastalıkları ve Tedavisi Kürsüsü Doçenti.

(**) E. Ü. Diş Hekimliği Fak. Diş Hastalıkları ve Tedavisi Kürsüsü asistanı

Halkımızın genellikle hayvanlarda görerek «Yaz Yarası» şeklinde adlandırdığı myiasis ortaya çıktığı organ veya dokulara göre değişik bilimsel isimler alır. Literatürden saptayabildiğimiz Myiasis çeşitleri şunlardır.

Aural Myiasis, İntestinal myiasis, nasopharyngeal myiasis, dermal myiasis, ophtalmomyiasis, travmatik myiasis, urogenital myiasis, rectal myiasis, oral myiasis (1, 5, 6).

Oral Myiasis de etkenin ağız içerisinde yerleştiği bölgeye göre : Lingual myiasis, dental myiasis (4), Gingival myiasis (vak'amız) şeklinde isimlendirilmiştir.

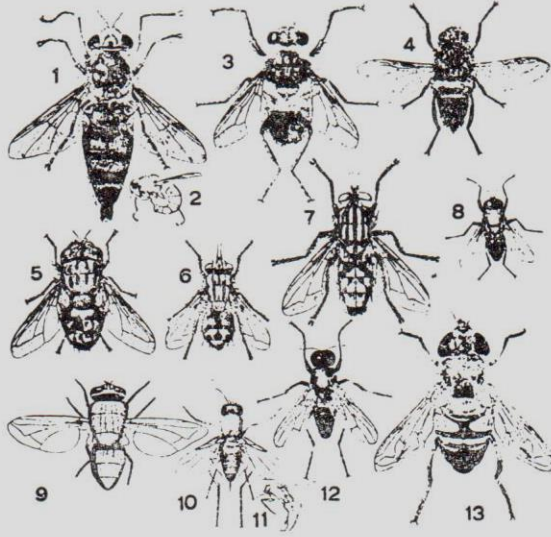
Yukarıda sözü edilen, myiasis etkeni Dipterea grubu sinekler (Resim 1) yumurta ile çoğalırlar ve evrimlerinin belirli bir aşamasında larva şeklindedirler (Resim 2). Bu evrim siklüsü şema 1 de görüldüğü gibidir.

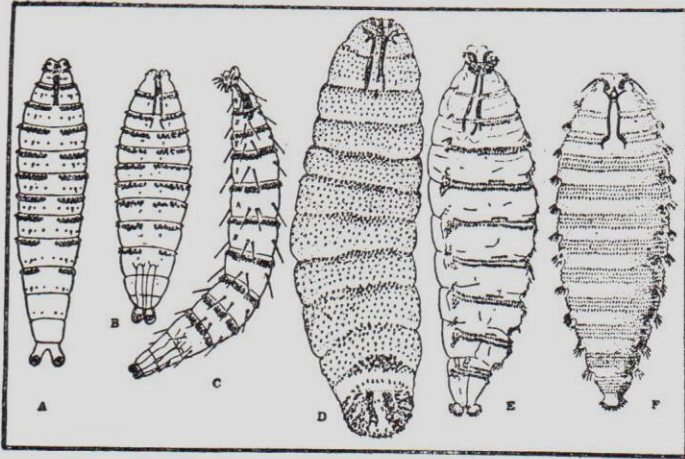
Şema : 1

Bir başka deyimle myiasis, diptera'nın bu hayatı siklüsünün, bir bölümünün, canlı omurgalıların dokularının içerisinde sürmesidir. sinek yumurtalarını seçtiği dokunun içerisine veya gözde olduğu gibi nemli bir dokunun üzerine bırakır. Yumurtalar belirli bir süre sonra açılırlar ve lavalar doku içerisinde gelişmeğe başlarlar. Bazı parazitologlar (2) yeni açılmış bir yumurtadan henüz çıkmış bir larvanın da herhangi bir şekilde (örneğin : meyve yerken veya travmatik myiasis de olduğu gibi) doğrudan dokuya ulaşması halinde de hayat siklüsünün devam edebileceği, yani myiasisin ortaya çıkabileceği düşüncesindedirler (2).

Dokuda gelişmeye başlayan larva şema 1 deki gibi üç gelişim aşamasından geçerek çeşitli morfolojik değişikliklere uğrar. Genel-

Resim : 1 — (No : 4 Hypoderma Bovistir)

Resim : 2 — İnsanda Myiasis Yapan Diptera'ların larvaları
(D Hypoderma Bovis'tir)

likle III. aşama sonunda larva dokuyu terkeder. Hekimin vak'aya ei koyduğu an çoğu kez bu son aşamadır (2).

Yukarıda sözü geçen 200 e yakın genusun larvaları morfolojik

olarak birbirlerine çok benzerler. Çoğunlukla larvalar 12 segment (Boğum) gösterirler. Bunlardan birincisi baş, sonuncusu anal segmenttir. Cinslerine göre bazı larvalar diğerlerinden farklı olarak baş tarafında, dokuya tutunmayı sağlayan kancalar, vücut segmentlerinde dikencikler taşırlarsa da, bunlar etkenin genusunu saptamak için yeterli olamamaktadırlar. Bu nedenlerle cinsin tâyini için, dokudan canlı olarak çıkartılan larva bir kavanoz dibine yerleştirilmiş doğal gübre içeren rutubetlendirilmiş toprak üzerine konarak, kavanozun ağzının bir tülbentle örtülmesi gerekir. Toprak gübre karışımının rutubet kaybetmesi halinde tülbent açılmadan yeteri kadar su ilâve edilmelidir. Böylece larva evrimini devam ederek pupa devresinde geçer ve bir kaç gün içinde erişkin sinek haline dönüşür. Ancak bu şekilde metamorfozunun tamamlanmasından sonra etkenin genusu saptanabilir.

Kavanoz içerisindeki erişkin sineğin ölmüş olması tanımada önemli bir güçlük yaratmaz.

VAK'A

M. B. 5 yaşında, erkek. 51 ve 52 nolu dişler hizasında, sağ üst dudaktaki bir şişlik nedeniyle başvuran hastanın muayenesinde sözü geçen dişler arasında baş kısmı dişlerin kollumları hizasında, anal bölümü vestibüle yönelik, canlı ve oynar durumda bir larvaya dastlanmıştır.

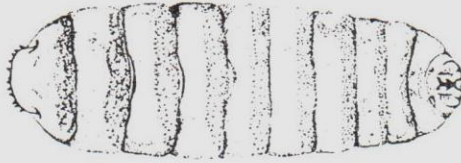
Larva künt uçlu bir pensetle yerinden alınmıştır. Ancak larvanın evriminin tamamlanması gerçekleştirilemediğinden, ölen larva 80 derecelik alkole alınmıştır.

Larvanın dokudan çıkarılmasıyla dokudan hafif sarı renkte seröz bir eksüdanın boşaldığı görülmüştür. Larvanın dokudan uzaklaştırılmasından 3 gün sonra dudaktaki şişlik kaybolmuştur.

Her ne kadar parazitin larva halinde iken tanınmasının zor olduğundan söz ettiysek de stereo mikroskopta yapılan morfolojik gözlemlerimizin sonucunu literatürdeki bilgilerle karşılaştırdığımızda vak'amızdaki parazitin (Resim 3) büyük bir yaklaşımla Oestridae familyasından GEDOELSTIA Hassleri genusunun III. larva aşamasına (Resim 4) ya da aynı familyadan Hypoderma bovis (Resim 5) genusunun II. aşamaya geçmeğe hazırlanan I. larva aşamasına ait olması gerektiği kanısına vardık.

Resim : 3 — Vali'amızdan çıkarılan larva
(Milimetrik kâğıt yanında)

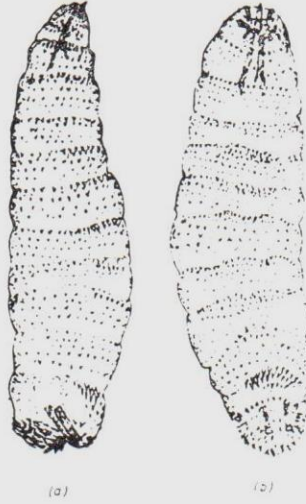

1cm

Resim : 4 — Gedoelstia Hassleri Larvası
(III. Aşamada)

Gedoelstia hassleri genellikle at, keçi, sığır ve özellikle Afrika, İran ve Karagül türü koyunlarda görülen bir parazittir (6). Literatürde karkul adı ile anılan koyun tipinin Afganistan ve Türkmenistan kökenli ve asıl adının Karagül olduğunu, bu cins koyunun Cumhuriyetten sonra yurdumuza da getirilmiş bulunduğunu saptadık.

Hipoderma Bcvisin ise normal konağı sığır olmakla beraber, atlar da bu parazit için konak olabilmektedirler. Ayrıca insanların da hipoderma Bcvis istilasına uğradıkları literatürde kayıtlıdır.

Resim : 5 — *Hypoderma Bovis* Larvası
(II. Aşama, a. Lateral; b. Ventral)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Vakamızda parazitin buluşma yolunu kesinlikle saptamak olanğı yoktur. Ancak hastamızın kırsal bir alanda yaşaması yukarıda belirttiğimiz buluşma yollarından herhangi birini düşündürebilir.

Literatürde ophtalmomyiasis ve nasomyiasis için tedavi yöntemi olarak % 3 lük kokain veya kloroform etkisiyle larvaların akinetik duruma getirilerek künt uçlu bir pensetle, dokuları zedelemekten alınmaları önerilmiştir (3, 5).

Vakamızda herhangi bir madde kullanılmadan larva künt uçlu bir preselle tutularak alınmıştır.

Yaptığımız literatür taramasında gingival myiasisle karşılaşmamıştır. Bu nedenle bu vak'a sunulmaya değer bulunmuştur.

Ö Z E T

Myiasis 200 kadar değişik sinek cinsinin gelişim safhalarından belirli bir kısmının insan ve hayvan dokuları içersinde geçmesi halinde denir.

Bu parazitik infestasyon, çeşitli dokuarda, bu arada ağız içinin çeşitli yerlerinde görülebilir.

Vak'amızda büyük olasılıkla *G. Hassleri* veya *H. Bovis* cinsi olması gereken bir larva 5 yaşındaki hastamızın dişetlerinden çıkarılmıştır. Ülkemizde henüz bir myiasis gingiva yayını bulunmadığından ve literatürde dil, diş myiasisleri saptadığı halde gingival myiasise rastlanmadığından vak'a sunuldu.

L İ T E R A T Ü R

- 1 — **Gorlin, R. J., Goldman, H. M.** : Thoma's Oral Pathology Cilt II C. V. Mosby Comp. Saint Louis, 1970
- 2 — **Özcel, M. A.** : Özel görüşme Haziran 1977 Bornova
- 3 — **Rook, A., Wilkinson, D. S., Ebling, F. J. G.** : Textbook of Dermatology Cilt I Blackwell Scientific Puplicatich S. 986, Oxford, 1969.
- 4 — **Singh Sindu, S.** : Dental Myiasis, J. All-India Dental Ass. 36: 159-161, 1964.
- 5 — **Yaşarçıl, Ş.** : Parazitoloji Ders notları E. Ü. Tıp Fakültesi Parazitoloji Kürsüsü, Bornova, 1972.
- 6 — **Zumpt, F.** : Myiasis In Man and Animals in the Old World Butterworths, Comp. London, 1965.